

Vlaanderen
is materiaalbewust

RESULTATEN TERREINCONTROLES 2024

TEAM TERREINCONTROLE

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

WWW.OVAM.BE

INHOUD

1	Inleiding.....	3
1.1	Aantal controles	4
1.2	Redenen voor controles	5
1.3	Herkomst van de klachten of vraag samenwerking	5
1.4	Bedrijven in overtreding	6
1.5	Actie na controle	7
1.6	Samenwerking met externen	7
2	Stroomopvolgers.....	8
2.1	Opwaarts	8
2.2	Neerwaartse controles	9
3	Afval	9
3.1	Neerwaartse controles	10
3.1.1	AEEA	10
3.1.2	Afgedankte voertuigen	10
3.1.3	Afvalolie	11
3.1.4	Matrassen	11
3.1.5	Scheepvaart	12
3.2	Opwaartse controles	13
3.2.1	AEEA en batterijen	13
3.2.2	Zonnepanelen	13
3.2.3	Olie en banden	13
3.2.4	Matrassen	13
4	Bodem	14
5	Andere taken van het team	15
6	Meer info.....	15

1 INLEIDING

In dit rapport kan u meer lezen over de resultaten van de controles en bedrijfsbezoeken van de toezichthouders en stroomopvolgers van het team Terreincontrole in 2024. Het resultaat van de GAS vaststellers op zwerfvuil wordt vervat in een apart verslag. Voor handhaving op zwerfvuil waren er een 20-tal handhavers actief in 2024 (zie hiervoor het aparte rapport over de handhaving op zwerfvuil: <https://ovam.vlaanderen.be/handhaving-zwerfvuil2>).

De OVAM heeft een aantal specifieke toezichtsbevoegdheden. De belangrijkste zijn controles op de afvalstromen die onder een **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid** vallen, op **traceerbaarheid van bodemmateri len** (grondverzet), afvalstoffen van **scheepvaart** (CDNI) en **zwerfvuil**.

In 2024 beschikte het team Terreincontrole over 8 toezichthouders. Ongeveer 5,5 VTE werd besteed aan toezichthoudende taken en 1 VTE aan administratieve ondersteuning en beleid. Net als de vorige jaren heeft het team 2 stroomopvolgers, die nauw samenwerken met de beheersorganismen Recupel en Bebat.

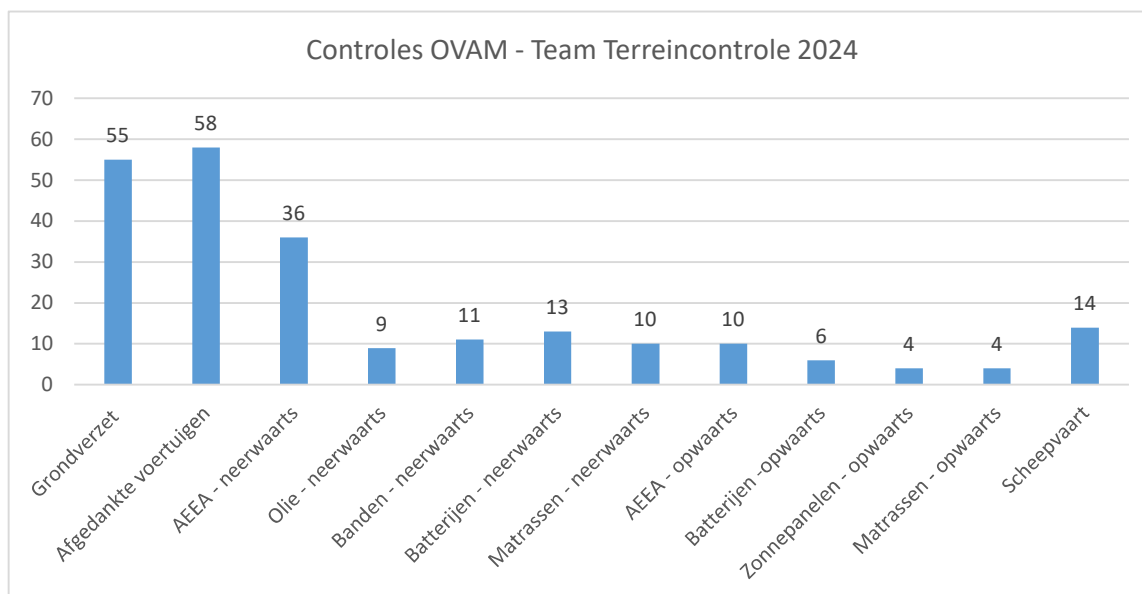
We bepalen de prioriteiten steeds in overleg met de dossierhouders en onze stakeholders: Denuo en de beheersorganismen Febelauto, Recupel, Bebat, Valorlub, PV Cycle, Valumat, Grondbank en Grondwijzer. Controles gelinkt aan een hoge milieu impact, klachten en vragen tot samenwerking kregen een hoge prioriteit. Er werd een jaarplanning opgesteld met doelstellingen en prioriteiten. Het team terreincontrole van de OVAM voert geregeld gezamenlijke controles uit samen met lokale toezichthouders, de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving en politiediensten (zowel lokaal als federaal).

Buiten handhaving wordt er op verschillende manieren ingezet op ‘compliance promotion’. Dit door de beleidsmedewerkers van OVAM, de beheersorganismen, de erkende bodembeheerorganisaties en diverse federaties. Compliance Promotion betekent de naleving van de regelgeving bevorderen bij bedrijven, buiten de klassieke handhaving. Voorbeelden: informatie aanreiken over rechten en plichten via websites, nieuwsbrieven, folders, studiedagen, FAQ over nieuwe wetgeving, actief bedrijven aanschrijven, verplichte audits uitvoeren,...

1.1 AANTAL CONTROLES

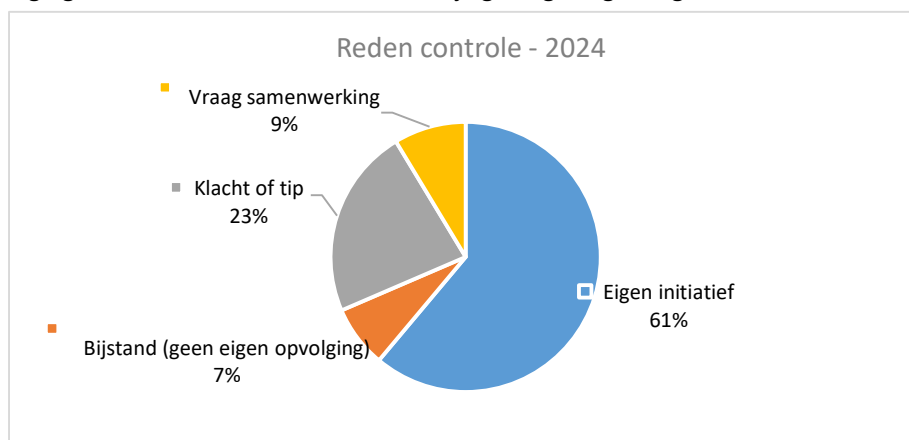
In 2024 voerde het team Terreincontrole **162 controles** uit, voornamelijk ter plaatse bij bedrijven (86 %). Bij één bedrijf kunnen er soms verschillende controles voor welbepaalde stromen plaatsvinden (zie grafiek). Dat zijn de verschillende afvalstromen (bijvoorbeeld batterijen of afgedankte voertuigen) en de stroom grondverzet (bodem). We spreken over “neerwaartse” controles als we de inzameling en verwerking nagaan van een aantal diverse afvalstoffen bij voornamelijk containerdiensten, schroothandels en garages. De “opwaartse” controles zijn gericht op het opsporen van freeriders, dit zijn bedrijven die niet zijn aangesloten bij een beheersorganisme of niet beschikken over een goedgekeurd afvalbeheersplan. Deze controles gebeuren vooral bij eindverkopers, groothandels en invoerders van nieuwe producten. Sinds 2020 gebeurt de eerste contactname vooral door de stroomopvolgers voor de stromen afgedankte batterijen en AEEA (zie deel 2).

Als we tijdens een controle overtredingen vaststellen, leggen we uit hoe een bedrijf zich in regel kan stellen. Bedrijven die in overtreding zijn, ontvangen eerst een aanmaningsbrief. Nadien kan dit in sommige gevallen leiden tot een proces-verbaal (PV, strafrechtelijk) of een verslag van vaststelling (VVV, administratief), afhankelijk van de overtreding. Bij ernstige overtredingen stellen we onmiddellijk een proces-verbaal op. In een beperkt aantal dossiers gebruikt het team Terreincontrole ook het instrument van de bestuurlijke maatregel, eventueel gecombineerd met een dwangsom.

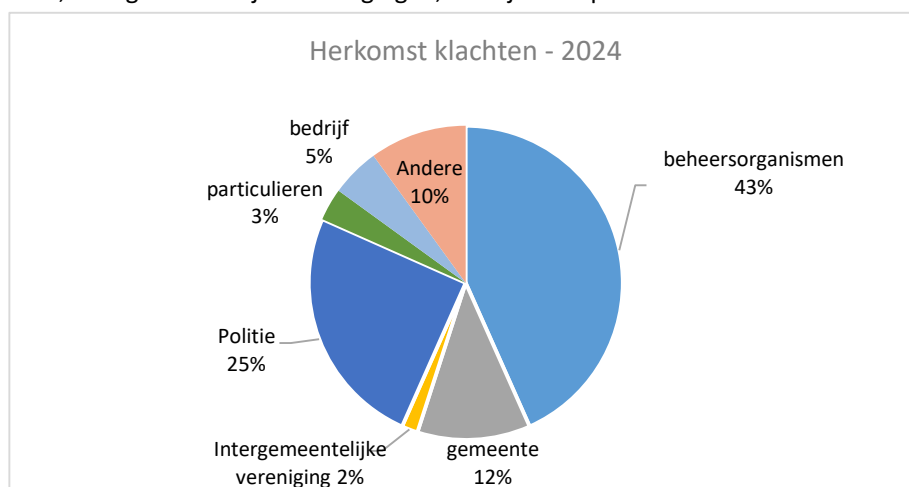
1.2 REDENEN VOOR CONTROLES

Een groot deel van de controles gebeurt op eigen initiatief (61 %), dit is proactieve en risicogebaseerde handhaving. Verder zijn er ook klachten of tips die bij de OVAM toekomen (23%) of vragen tot samenwerking van (lokale) toezichthouders of politie (9%). Met 'Bijstand (geen eigen opvolging)' (7 %) wordt in onderstaande grafiek bedoeld de specifieke controles waar we bijstand leveren aan de politie in hun dossier en de OVAM geen eigen opvolging doet, meestal omdat er uiteindelijk geen gevolg nodig is voor ons.

1.3 HERKOMST VAN DE KLACHTEN OF VRAAG SAMENWERKING

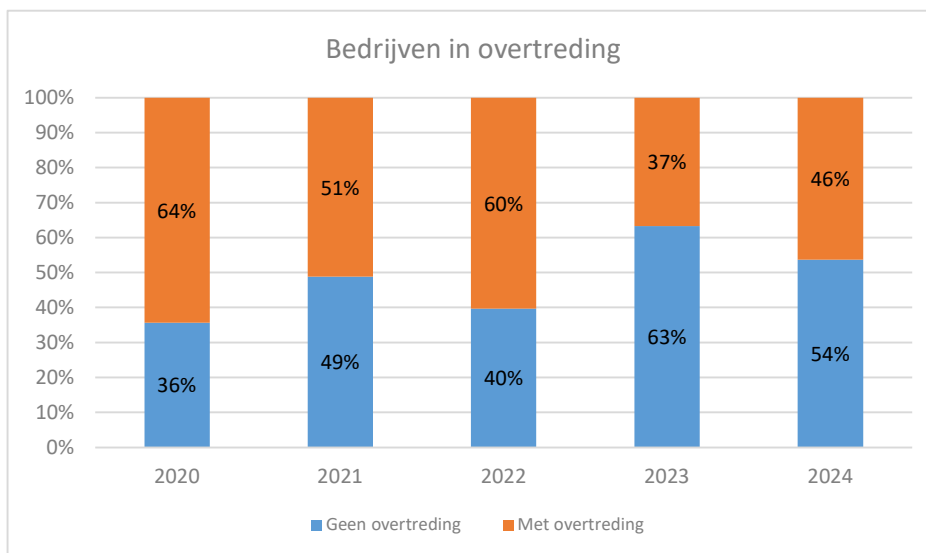
De meerderheid van de klachten komt van beheersorganismen (43 %), voornamelijk van Bebat en Febelauto. Daarnaast is er ook een groot aantal meldingen of vragen tot samenwerking van politiediensten (25 %). Verder ook van gemeenten, intergemeentelijke verenigingen, bedrijven of particulieren.

1.4 BEDRIJVEN IN OVERTREDING

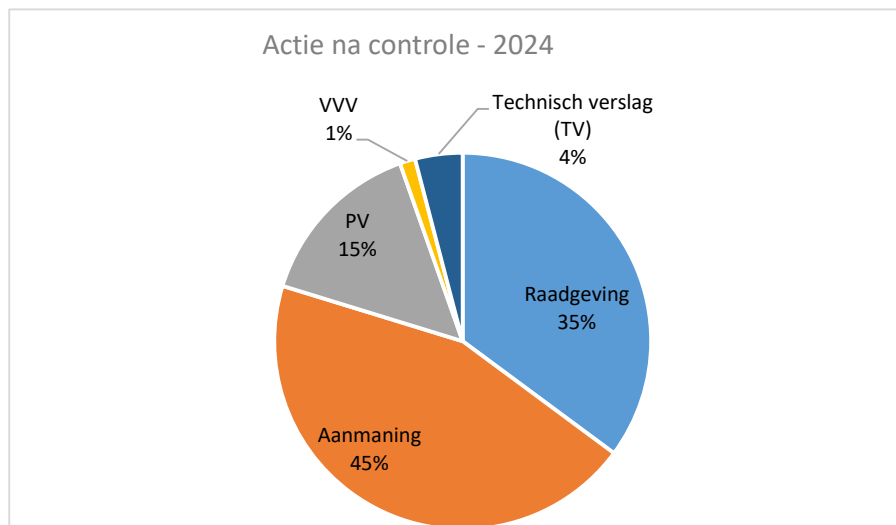
Van alle gecontroleerde bedrijven was 46 % in overtreding. Overtredingen kunnen gaan van een administratieve overtreding (niet aangesloten zijn bij een beheersorganisme en dus financieel niet bijdragen) tot een overtreding met een hogere milieu-impact, zoals het niet correct depollueren en ontmantelen van afgedankte voertuigen.

Het percentage van overtreders kan elk jaar sterk variëren naargelang het soort bedrijven dat wordt bezocht. Als er bijvoorbeeld meer controles zijn bij bedrijven waar we klachten en/of tips van ontvangen, is het percentage overtreders groter. Is het aandeel van proactieve controles groter? Dan zal het aantal overtreders kleiner zijn omdat veel bedrijven wel in regel zijn met de wetgeving. Ook bij hercontroles is het aantal overtreders lager omdat de meeste bedrijven zich in regel stellen nadat ze een aanmaningsbrief hebben ontvangen. Elk jaar is het een mix van op klachten gebaseerde controles en proactieve controles. Ook de stroomopvolgers kunnen hierop invloed hebben, omdat zij de bedrijven al gaan informeren over de verplichtingen en hoe bedrijven zich in regel moeten stellen (zie deel 2). De beheersorganismen Recupel en Bebat nemen ook een groot stuk op zich met gerichte communicatie en ondersteuning van de bedrijven. In de toekomst zal er ook met andere beheersorganismen meer en meer worden samengewerkt om zo efficiënt mogelijk onze toezichthouders te kunnen inzetten.

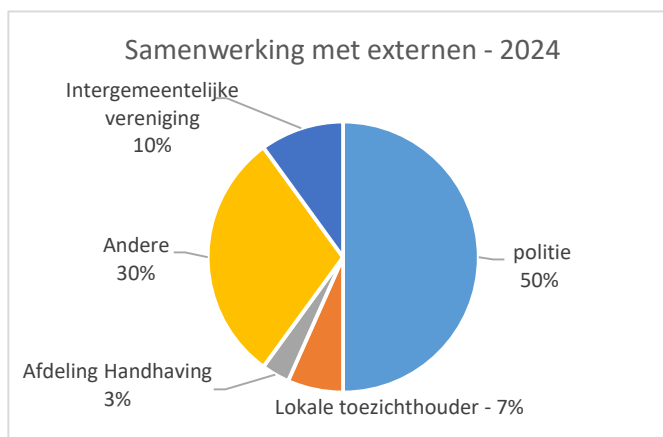
1.5 ACTIE NA CONTROLE

De OVAM werkt via een trapsgewijze aanpak. De bedoeling is om eerst te informeren en pas maatregelen te nemen bij zwaardere of herhaaldelijke overtredingen of als het gecontroleerde bedrijf weigert om zich in regel te stellen. Het instrument aanmaning wordt het meeste gebruikt (45 %).

1.6 SAMENWERKING MET EXTERNEN

In 2024 werkten we 30 keer samen met externe controlediensten: lokale toezichthouders, politiediensten (zowel federaal als lokaal) en de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving.

2 STROOMOPVOLGERS

Sinds 2020 zijn er in samenwerking met de beheersorganismen Recupel en Bebat 2 stroomopvolgers actief in het team **Terreincontrole**. Stroomopvolgers zijn geen toezichthouders, maar informeren bedrijven over de geldende regelgeving. Voor batterijen lag de focus op tips die Bebat doorgaf. Dit gaat over bedrijven die ondanks contactname door Bebat niet aansluiten als invoerder van batterijen (freeriders), zowel Belgische bedrijven als buitenlandse internetshops. Op vraag van Recupel lag voor AEEA (afgedankte elektrische en elektronische apparatuur) de hoofdfocus op de controles om het ingezamelde en gerapporteerde AEEA te verhogen. Ook controleerden we de correcte inzameling en opslag van afgedankte batterijen. De bedrijven die Bebat doorgaf, waren vaak ook invoerders van EEA (met batterijen in) en moesten dan ook bijkomend bij Recupel of PV Cycle (voor de zonnepanelen) aansluiten.

2.1 OPWAARTSE CONTROLES

De opwaartse controles zijn vooral bedoeld om 'freeriders' op te sporen. Dat zijn bedrijven die niet zijn aangesloten bij een beheersorganisme of die niet beschikken over een door de OVAM goedgekeurd afvalbeheersplan. Deze controles zijn vooral administratief van aard. Het merendeel ervan gebeurt niet ter plaatse, maar vanop afstand. Sinds 2020 gebeurt het informeren en aansporen tot aansluiten bij Bebat en/of Recupel in eerste instantie door de stroomopvolgers, nadat het beheersorganisme hen al geïnformeerd heeft.

In 2024 hebben we **100 bedrijven gecontacteerd**, vooral via brief, mail of telefoon. Hiervan was 62 % in overtreding (2023: 56 %): ze waren niet aangesloten bij Bebat en/of Recupel. Zij kregen een mail en/of brief met de vraag om zich in regel te stellen. De gegevens van de bedrijven die nog steeds weigerden om zich aan te sluiten, werden met de nodige stoffering van de reeds genomen stappen, doorgegeven aan de toezichthouders van het team voor verdere opvolging.

2.2 NEERWAARTSE CONTROLES

Neerwaartse controles leggen de focus op de inzameling, de verwerking en de afvoer van de afvalstoffen. Dit gebeurt voornamelijk bij schroothandelaars en containerdiensten.

In 2024 werkte de stroomopvolger verder om de rapportage van AEEA in BeWeee (Belgische toepassing om te voldoen aan rapporteringsverplichting) te doen stijgen. In totaal zijn **108 bedrijven** gecontacteerd. **De gerapporteerde tonnages stegen verder tot 3186 ton**. 250 ton hiervan waren nieuwe rapportages. Het aantal nieuwe rapportages aangebracht door de stroomopvolger steeg naar 70 nieuwe rapportages.

Tijdens de bezoeken ter plaatse bij bedrijven wordt de inzameling van AEEA nagegaan: uitsortering uit afvalstromen, de aanwezigheid van een overdekte opslag, rapportage via Recupel en/of BeWeee, afvoer naar vergunde verwerker via geregistreerde IHM'ers (inzamelaar, handelaar of makelaar) ... Tijdens het bezoek gaf de stroomopvolger aan wat beter moet en adviseerde hen over de wettelijke bepalingen en hoe die na te leven. In 2024 werden bedrijven vooral gecontacteerd op afstand (90 %). Via telefoon, mail en/of brief werden bedrijven gewezen op hun verplichtingen rond de rapportering in BeWeee.

Bij 55 % van de bezochte bedrijven stelden we overtredingen vast (2023: 25 %). De gegevens van de bedrijven die zich na een informatief bedrijfsbezoek niet in regel stelden, werden doorgegeven aan de toezichthouders van het team.

3 AFVAL

De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (aanvaardingsplicht) maakt de producenten, invoerders, tussenhandelaars en eindverkopers verantwoordelijk voor de producten die ze op de (Vlaamse) markt brengen, tot in de afvalfase.

Om hieraan te voldoen hebben de producenten volgende beheersorganismen opgericht:

- **RECUPEL**: afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA);
- **PV CYCLE**: zonnepanelen;
- **BEBAT**: batterijen en accu's;
- **FEBELAUTO**: voertuigen en batterijen van elektrische wagens;
- **VALORLUB**: olie;
- **RECYTYRE**: banden;
- **VALUMAT**: matrassen.

3.1 NEERWAARTSE CONTROLES

Neerwaartse controles leggen de focus op de inzameling, de verwerking en de afvoer van de afvalstoffen. Dit gebeurt voornamelijk bij schroothandelaars, containerdiensten en garages.

3.1.1 AEEA

De controles focussen op de correcte inzameling en verwerking van AEEA. De verwerking van AEEA moet op een specifieke manier gebeuren. Schadelijke onderdelen moeten verwijderd worden. Verder moeten bedrijven **ook rapporteren** over de inzameling en de verwerking (**BeWeee**).

Sinds begin 2020 is er voor AEEA een stroomopvolger actief (zie hoofdstuk 2). De gegevens van de bedrijven die zich na een informatief bedrijfsbezoek niet in regel stelden, werden doorgegeven aan de toezichthouders van het team voor een controle ter plaatse. Deze opvolgcontroles door de toezichthouders gebeurden bij **36** bedrijven. **Bij 58 % van hen stelden de toezichthouders overtredingen vast** (2023: 39 %).

3.1.2 Afdankte voertuigen

We hebben **58 controles** uitgevoerd in 2024. Wanneer afdankte voertuigen ontmanteld worden om de gedemonteerde onderdelen te verkopen, moet het bedrijf een erkend centrum zijn. Deze erkenning als centrum voor depollutie, ontmanteling en vernietiging van afdankte voertuigen wordt verleend door de OVAM.

Afgedankte voertuigen moeten verplicht afgevoerd worden naar een erkend centrum. En dit uiterlijk als de keuring meer dan 2 jaar is vervallen. Het jarenlang opslaan van afgedankte voertuigen is dus niet toegestaan. Bij veel garages is dit nog wel het geval. Door de controles worden er heel wat terreinen opgeruimd. Afgedankte en geaccidenteerde voertuigen moeten steeds op een vloeistofdichte vloer opgeslagen worden.

In 2024 was **57 % van de gecontroleerde bedrijven niet in orde** (2023: 45 %). Dit gaat van een beperkt aantal afgedankte voertuigen die er al te lang staan tot het illegaal depollueren en demonteren van afgedankte voertuigen, dit wil zeggen zonder over een erkenning te beschikken.

3.1.3 Afvalolie

Bij alle controles in garages gaan onze terreincontroleurs na wat er met de ingezamelde afvalolie gebeurt en bekijken ze de verwarmingsinstallatie in detail om sporen van olieverbranding te zoeken. Deze extra aandacht is er gekomen sinds 2017, omdat er het vermoeden was dat er terug meer afvalolie verbrand werd wat een grote milieu-impact heeft. Sinds 2017 hebben we bij elke controle van een garage aandacht voor de ingezamelde afvalolie, waarbij illegale verbranding van afvalolie sporadisch wordt vastgesteld.

3.1.4 Matrassen

In 2024 werden **10 controles** uitgevoerd bij bedrijven om na te gaan of de inzameling van matrassen correct verliep (matrassen moeten droog opgeslagen worden en apart van andere stromen). Van de gecontroleerde bedrijven was **30 % niet in orde** (2023: 28 %).

3.1.5 Scheepvaart

De OVAM is bevoegd voor controle van het CDNI, het Verdrag inzake de verzameling, afgifte en inname van afval in de Rijn- en binnenvaart. Onder meer volgende zaken worden gecontroleerd: olie-afgifteboekje (deel A), losverklaring (deel B), afvoerbewijzen overig scheepsbedrijfsafval (deel C).

In 2024 zijn er 3 actiedagen geweest. Tijdens 2 actiedagen waren er controles aan de sluizen van een kanaal en 1 dag in een haven om riviercruises te controleren. Er zijn 14 schepen gecontroleerd, waarvan de helft in overtreding was. Dit gebeurde in samenwerking met de scheepvaartpolitie (SPN) en de handhavers van De Vlaamse Waterweg.

3.2 OPWAARTSE CONTROLES

De opwaartse controles zijn bedoeld om 'freeriders' op te sporen. Dat zijn bedrijven die niet zijn aangesloten bij een beheersorganisme of die niet beschikken over een door de OVAM goedgekeurd afvalbeheersplan. Deze controles worden zowel op afstand als ter plaatse uitgevoerd. Sinds 2020 gebeurt het informeren en aansporen tot aansluiten bij Bebat en/of Recupel in eerste instantie door de **stroomopvolgers**.

3.2.1 AEEA en batterijen

In 2024 werden er **10 bedrijven gecontroleerd**, waarvan er 8 in overtreding waren en een aanmaning kregen.

3.2.2 Zonnepanelen

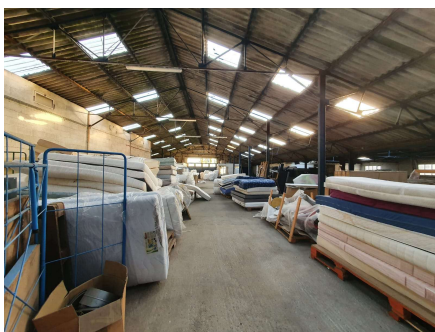
In 2024 werden er **4 bedrijven gecontroleerd** om na te gaan of ze moesten aansluiten bij PV Cycle. Daarvan waren 3 bedrijven in overtreding.

3.2.3 Olie en banden

In 2024 waren er **geen opwaartse controles** voor banden of olie. Deze controles zijn momenteel geen prioriteit.

3.2.4 Matrassen

Valumat is sinds 2022 verantwoordelijk voor de inzameling van afgedankte matrassen. In 2024 werden de controles voor matrassen beperkt voortgezet: **4 bedrijven werden bezocht**. De opwaartse controles hadden tot doel om freeriders op te sporen die nog niet aangesloten waren bij Valumat. In 2024 waren **alle gecontroleerde bedrijven in orde** (2023: 80 % zonder overtreding).

4 BODEM

Het team Terreincontrole richt zich op de traceerbaarheid van bodemmateri len. De erkende bodembeheerorganisaties Grondbank vzw en Grondwijzer vzw staan in voor de opvolging en traceerbaarheid van bodemmateri len in het Vlaamse Gewest. Hiervoor hebben ze een eigen controle- en beheerssysteem. De handhaving door het team Terreincontrole richt zich op de opsporing van 'freeriders' en de behandeling van meldingen en klachten over grondverzet. Naast de controles ter plaatse ondersteunen we ook vanop afstand de gemeente- en politiediensten of andere toezichthouders.

In 2024 voerden we 55 controles uit bij grondwerkers of op locaties waar grond opgeslagen werd. Tijdens een controle bij een TOP (tussentijdse opslagplaats) gaan we na of het bedrijf de traceerbaarheidsprocedures van het grondverzet volgt. Ook klachten en/of meldingen van particulieren, politiediensten en lokale besturen komen aan bod. In 2024 was **22 % van de gecontroleerde bedrijven niet in orde** (2023: 23 %).

PFAS/Oosterweel

In 2021 kwam de PFAS-problematiek in een stroomversnelling. Vanuit de OVAM wordt dit in samenwerking met de Grondbank periodiek opgevolgd. De terreinbezoeken op de werf van Oosterweel samen met de Grondbank en Lantis sluiten hierbij aan. Er is ook regelmatig overleg over Oosterweel met de betrokken handhavers (afdeling Handhaving, gemeente Zwijndrecht, stad Antwerpen, Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)).

5 ANDERE TAKEN VAN HET TEAM

- Beheren mailbox handhaving@ovam.be
In 2024 behandelden we zo'n **2145 mails**. Het gaat onder meer over vragen van (lokale) toezichthouders, andere inspectiediensten, klachten en informatievragen;
- Ondersteunen van interne en externe toezichthouders;
- Het geven van opleidingen aan lokale toezichthouders;
- Handhavingsbeleid bijwerken;
- Samenwerken met andere toezichthouders of entiteiten;
- Samen met andere inspectiediensten de handhaving optimaliseren en versterken (verschillende werkgroepen in kader van de stroomlijning handhaving; politienetwerk, provinciaal overleg ...). Verder ook het opvolgen van diverse studies met betrekking tot handhaving van het departement Omgeving.
- Implementatie KVH (Kaderdecreet Vlaamse Handhaving) en daarbij horend VHP (Vlaams Handhavingsplatform).

6 MEER INFO

<https://ovam.vlaanderen.be/handhaving>

<https://ovam.vlaanderen.be/handhaving-zwerfvuil2>

<https://ovam.vlaanderen.be/upv>

<https://ovam.vlaanderen.be/afgedankte-voertuigen-en-voertuigwrakken>

<https://ovam.vlaanderen.be/voertuigen-banden-en-olie>

<https://ovam.vlaanderen.be/aeaa>

<https://ovam.vlaanderen.be/gebruik-van-bodemmaterialen-grondverzet>